

Contextblad

Seahorse

Dit contextblad voor docenten is bedoeld ter voorbereiding en/of verdieping van een les of klassengesprek over de documentaire. Dit document bestaat uit drie onderdelen: een **interview** met de filmmaker, **reflectievragen** voor leerlingen/studenten en een verzameling links naar **achtergrondinformatie** over de thema's in de film.

Interview met de filmmaker: Nele Dehnenkamp

Waarom wilde je deze film maken?

Ik las in een krantenartikel dat veel vluchtelingen in Duitsland verdrinken, simpelweg omdat ze niet kunnen zwemmen. Deze mensen komen vaak uit landen waar zwemmen geen onderdeel is van de cultuur, of waar er gewoon geen mogelijkheid is om het te leren. Ik moest meteen denken aan hun vluchtverhalen: het is sowieso al levensgevaarlijk om in een klein bootje de Middellandse Zee over te steken, maar het is nog veel riskanter als je niet kunt zwemmen. Het bleef in mijn hoofd rondspoken en ik vroeg me af wat ik kon doen. Toen ben ik op zoek gegaan naar plekken waar zwemlessen speciaal voor vluchtelingen worden aangeboden.

Hoe is het maakproces verder verlopen?

Tijdens een bezoek aan een zwemles voor vluchtelingen ontmoette ik Hanan. Ik voelde direct haar kracht en empathie en dat maakte veel indruk op me. Op dat moment wist ik eigenlijk meteen: zij wordt de hoofdpersoon van mijn documentaire. Ik heb Hanan veel betrokken bij het maakproces van de film. Zo hebben we samen bepaald wat er verteld moest worden en op welke manier. Het filmen was vaak zwaar, vooral op emotioneel vlak: tijdens de interviews kwamen heftige herinneringen bij haar naar boven. Af en toe vroeg ik me af of het wel een goed idee was om deze film te maken.

Voordat we de film publiek deelden, heeft Hanan zowel de eerste als de definitieve montage gezien. We hebben samen besproken hoe ze werd neergezet en wat ze daarvan vond. We moesten ook lastige keuzes maken, bijvoorbeeld om de film te beperken tot scènes in het zwembad. Hanan vond dat moeilijk, want haar verhaal is natuurlijk veel groter dan dat. Daarom hebben we aanvullend een website gemaakt, waarop meer over haar vluchtroute en ervaringen te vinden is.

Waarom heb je voor deze vorm gekozen?

Het zwembad staat symbool voor een veilige plek, maar voelt voor Hanan soms aan als de zee waarin ze moest vluchten. De onderwateropnames zijn bewust schokkerig en abstract gemaakt om die emoties van verdrinking, herinnering en trauma over te brengen. We hebben ook geprobeerd om de kleuren zo te bewerken dat al het water dezelfde blauwe kleur heeft, zodat het lijkt op de Middellandse Zee. Zo hopen we dat de film niet alleen vertelt dat het verleden en het heden nog altijd met elkaar verbonden zijn, maar het ook echt laat zien.

Wat hoop je dat we kunnen leren van jouw film?

Toen ik aan de film begon, kreeg ik vaak de vraag waarom ik dit verhaal zichtbaar wilde maken. Veel mensen vonden dat de vluchtelingencrisis in Duitsland al genoeg aandacht had gekregen in de media en hadden het gevoel dat alles al was gezegd. Voor mij is dit juist de kern van deze film: ik wil laten zien dat de overlevenden van een vluchtervaring over de oceaan de rest van hun leven met de herinneringen moeten leven. Ik denk dat maar heel weinig mensen zich ervan bewust zijn dat naar schatting 50% van alle overlevenden van zo'n ervaring aan een trauma lijdt; dat is iets waar we in Duitsland, of in Europa in het algemeen, niet over praten. Ik hoop dat mijn film dit gesprek kan openen.

Hoe gaat het nu met Hanan?

Hanan en haar familie wonen nog steeds in Wolfsburg. Tien jaar geleden kwamen ze daar terecht nadat ze naar Duitsland waren gevlucht. Hanan heeft net haar opleiding tot verpleegkundige afgerond en is begonnen met haar eerste baan, die ze heel leuk vindt! Ze woont nog bij haar ouders. Haar broertje Sidar zit nog op school en heeft zijn zwemdiploma's gehaald, na nog heel wat extra oefenuurtjes met Hanan. Tegenwoordig gaan ze niet zo vaak meer naar het zwembad. Hanan geeft ook geen zwemles meer, want haar nieuwe baan kost best veel tijd en energie. Behalve hun ouders hebben alle kinderen in het gezin (Hanan, Sidar en hun andere broers en zussen) de Duitse nationaliteit gekregen, dus ze kunnen veilig in Duitsland blijven wonen.

Reflectievragen

Deze reflectievragen voor leerlingen/studenten kunnen klassikaal besproken of individueel beantwoord worden. Docenten kunnen naar eigen inzicht kiezen om ze allemaal te behandelen of uitgebreider op één of een paar van de vragen in te gaan.

Heb jij ooit iets engs meegemaakt in of rond water? Hoe voelde dat?

Waarom denk je dat de herinneringen aan de zee bij Hanan blijven terugkomen?

Denk je dat zwemmen Hanan helpt bij het verwerken van haar verleden? Waarom wel of niet?

Waarom denk je dat Hanan juist zwemles is gaan geven?

Wat is trauma eigenlijk, volgens jou? Kun je een ander voorbeeld bedenken dan het trauma in de film?

Vind je het goed dat Hanan mee mocht beslissen over wat er in de film kwam? Waarom wel of niet?

Wat zou Nederland kunnen doen om vluchtelingen te helpen leren zwemmen?

Als je een klasgenoot had die uit een ander land gevlucht is, wat zou jij dan kunnen doen om die persoon een beetje op weg te helpen in Nederland?

Achtergrondinformatie

Via onderstaande links vind je achtergrondinformatie over de thema's in de film. Docenten kunnen deze informatie raadplegen ter voorbereiding of verdieping van een les of klassengesprek.

Kinderen van vluchtelingen kunnen vaak niet zwemmen – NOS Jeugdjournaal

<https://jeugdjournaal.nl/artikel/2453239-kinderen-van-vluchtelingen-kunnen-vaak-niet-zwemmen>

Kort nieuwsbericht met video waarin wordt uitgelegd dat veel kinderen van vluchtelingen geen zwemdiploma hebben en waarom dat zo is.

'Hulp aan oorlogsvluchteling met trauma moet beter' – NOS

<https://nos.nl/artikel/2233747-hulp-aan-oorlogsvluchteling-met-trauma-moet-beter>

Artikel over hoe psychische klachten van vluchtelingen en de noodzaak van betere opvang en begeleiding.

„Farid over de mentale gevolgen van vluchten: 'Ik kan niet ontspannen een film kijken'” – NPO / FUNX

<https://npo.nl/npo3/open-up/farid-over-de-mentale-gevolgen-van-vluchten-ik-niet-ontspannen-een-film-kijken>

Persoonlijk verhaal van iemand die vluchtte; laat heel concreet zien hoe herinneringen, gevoelens, ervaringen doorwerken in het dagelijks leven.

Dossier Vluchtelingenkinderen – Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie

<https://kenniscentrum-kjp.nl/professionals/dossiers/vluchtelingenkinderen>

Dossier over geestelijke gezondheidszorg voor vluchtelingenkinderen bestemd voor leerkrachten, professionals en gemeenten.

VluchtelingenWerk Nederland – Irak

<https://www.vluchtelingenwerk.nl/nl/nieuws-en-kennis/herkomstlanden-van-vluchtelingen/irak>

Informatie over de onveilige situatie in Irak en de redenen waarom mensen uit het land vluchten.